

*"Як я умру, на світі запалає
Покинаний вогонь моїх пісень..."*

*КЗ «Березнівська централізована система
публічно-шкільних бібліотек»*

"Як я умру, на світі запалає Покинаний вогонь моїх пісень..."

**(150 років від дня народження
Лесі Українки)**

Бібліографічна розвідка

2021

УДК 821.161.2 (092)

Я 44

«Як я умру, на світі запалає покинутий вогонь моїх пісень...»:
бібліографічна розвідка / [уклад. О.Гурин, Л.Андрощук]; КЗ
«Березнівська централізована система публічно-шкільних бібліотек». -
Березне, 2021. - 36 с.

В бібліографічній розвідці підготовлені матеріали до 150-річчя української письменниці, перекладачки, культуруної діячки Лесі Українки (Лариси Петрівни Косач-Квітки). Видання містить біографічні дані, бібліографію та методичні рекомендації.

Бібліографічна розвідка адресована всім тим, кого цікавить творчість цієї прекрасної української письменниці.

КЗ «Березнівська централізована система публічно-шкільних бібліотек»

ПОСТАНОВА
Верховної Ради України
Про відзначення 150-річчя з дня народження Лесі
Українки
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 11, ст.64)

25 лютого 2021 року виповнюється 150 років з дня народження Лесі Українки (Лариси Петрівни Косач-Квітки) - видатної української письменниці та громадського діяча, однієї з центральних постатей національної культури.

Враховуючи винятковий внесок Лесі Українки у розвиток української літератури, у культурне, освітнє та суспільно-політичне життя України, Верховна Рада України **постановляє**:

1. У лютому 2021 року урочисто відзначити на державному рівні 150-річчя з дня народження Лесі Українки.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

у місячний строк з дня прийняття цієї Постанови утворити організаційний комітет з підготовки та проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 150-річчя з дня народження Лесі Українки;

у місячний строк з дня утворення зазначеного організаційного комітету розробити та затвердити план заходів з відзначення на державному рівні 150-річчя з дня народження Лесі Українки, передбачивши у проектах законів про Державний бюджет України на 2019-2021 роки фінансове та матеріально-технічне забезпечення цих заходів.

У плані заходів щодо відзначення на державному рівні 150-річчя з дня народження Лесі Українки передбачити, зокрема:

проведення урочистостей у місті Києві, присвячених 150-річчю з дня народження Лесі Українки;

здійснення підготовки та видання, використовуючи науково-кадровий потенціал Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України та Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, повного зібрання творів Лесі Українки у 16 томах, персональної енциклопедії "Леся Українка", наукової біографії Лесі Українки, словника мови творів Лесі Українки, репринтного видання з науковими коментарями прижиттєвих поетичних збірок ліро-епічних та драматичних поем Лесі Українки, електронного варіанта основних періодичних видань, у яких друкувалися

твори Лесі Українки, щорічних збірників наукових праць, матеріалів і документів "Леся Українка і сучасність" та "Леся Українка: доля, культура, епоха";

створення повного бібліографічного словника Лесі Українки, електронного архіву документів про життя і діяльність родини Драгоманових-Косачів: Олени Пчілки (Ольги Косач), Михайла Драгоманова, Ольги Косач-Кривинюк, Оксани Косач-Шимановської, Юрія Косача;

забезпечення функціонування Науково-дослідного інституту Лесі Українки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

розроблення і запровадження туристично-екскурсійних маршрутів, пов'язаних із життям та творчістю Лесі Українки;

створення та демонстрацію науково-популярного фільму про життя та творчість Лесі Українки;

забезпечення трансляції радіоспектаклів та показу фільмів за творами Лесі Українки;

здійснення реконструкції та розширення площі Новоград-Волинського літературно-меморіального музею Лесі Українки;

створення національного музею Лесі Українки.

3. Рекомендувати Міністерству культури України забезпечити проведення в закладах культури тематичних виставок, лекцій, вечорів, мистецьких конкурсів, святкових концертів, присвячених 150-річчю з дня народження Лесі Українки.

4. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України та Національній академії наук України організувати проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, інших тематичних заходів, присвячених творчій та культурно-громадській діяльності Лесі Українки.

5. Рекомендувати Міністерству закордонних справ України передбачити здійснення заходів щодо відзначення 150-річчя з дня народження Лесі Українки у країнах, пов'язаних з життям і діяльністю видатної української письменниці, забезпечити задоволення потреб закордонних українців у друкованій продукції та інформаційних матеріалах про творчість Лесі Українки.

6. Рекомендувати Волинській обласній державній адміністрації, Волинській обласній раді, Житомирській обласній державній адміністрації та Житомирській обласній раді подати до організаційного комітету з підготовки та проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 150-річчя з дня народження Лесі Українки пропозиції щодо здійснення відповідних заходів.

7. Рекомендувати Державному комітету телебачення і радіомовлення України організувати тематичні теле- і радіопередачі, присвячені життю і діяльності Лесі Українки, та сприяти висвітленню державними засобами масової інформації заходів, що проводимуться у зв'язку з відзначенням 150-річчя з дня її народження.

8. Запропонувати:

Національному банку України виготовити і ввести в обіг ювілейну монету, присвячену 150-річчю з дня народження Лесі Українки;

публічному акціонерному товариству "Укрпошта" видати серію поштових марок, присвячену 150-річчю з дня народження Лесі Українки.

9. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності та Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти.

10. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України

А.ПАРУБІЙ

м.Київ

8лютого2018року

№ 2286-VIII

Життєвий і творчий шлях Лесі Українки

*Твоє слово разюче, як зброя,
Що боронить свій край і свій дім,
І схиляю в шанобі чоло я
Перед світлим безсмертям твоїм.*

В. Сосюра, «Лесі Українці»

25 лютого виповнюється 150 років від дня народження Лесі Українки (справжнє ім'я – Лариса Петрівна Косач) – видатної української письменниці, поетеси, перекладача, громадської діячки.

Леся Українка, геніальна українська письменниця, входить до переліку найвідоміших жінок давньої та сучасної України. Писала у жанрах поезії, лірики, епосу, драми, прози, публіцистики, працювала в жанрі фольклористики, брала активну участь в українському національному русі.

Леся Українка (справжнє ім'я - Лариса Петрівна Косач) народилася 25 лютого 1871 року в містечку Новограді-Волинському. Народилася вона в заможній та інтелігентній, високосвідченій родині. Її матір всі знали як письменницю-націоналістку Олену Пчілку (Ольга Петрівна Драгоманова-Косач). Батько – високоосвічений поміщик, який дуже любив літературу і живопис. Дядько – Михайло Драгоманов (відомий український діяч). Садба Косачів розташовувалась на окраїні села, де були найкращі землі. Родині належали 500 гектарів землі, з лісами, ріллею та чотирма гектарами саду. Аби тримати в порядку садибу, родина Лесі Українки мала найманих робітників. На території колишніх володінь розташовується Лесин

кадуб-джерело й криниця. Колись на місці джерела росла прадавня верба, змальована в «Лісовій пісні». Кажуть, що на території колишньої садиби Косачів захований косачівський скарб. Лариса була другою дитиною в багатодітній родині. Та ще будучи дитиною дівчинка попросила називати її Лесею.

Всіх 6 дітей Косачі привчали до літературної роботи, старалися навчити різних мов. Мати була дуже суворою, привчала дітей до роботи. Серед всіх дітей Леся найбільш близька була з братом Михайликом, їх навіть називали спільним іменем – «Мишелосіє» через нерозлучність. Проте сина мати ставила вище за Лесю — її довго вважала малорозвиненою. Крім того, не любила її непокірної вдачі. Дітей Косачі навчали вдома за власною програмою і лише українською мовою.

Якби Леся жила в наш час, її б віднесли до дітей індіго. Читати навчилась вона в 4 роки, в 5 – почала писати драматичні твори, а у 9 – написала перший вірш «Надія». В 10 років у дівчинки почалися серйозні проблеми зі здоров'ям: у Лесі Українки діагностували туберкульоз кісток, їй доводилося лежати з загіпсованими руками і ногою довгими місяцями. Через хворобу, з однієї руки були видалено частину кісток, що поставило хрест на музичній кар'єрі, хоча вона неймовірно талановито грала на роялі. Грати її вчила спочатку її тітка, яку Леся дуже любила, а згодом перша дружина Миколи Лисенка — Ольга Оконор. Вона не просто грала на фортепіано, вона імпровізувала. Свій псевдонім Лариса Косач запозичила в дядька – Михайла Драгоманова. Він підписувався як «Українець». А оскільки Леся дуже любила свого дядька і захоплювалась ним, то вирішила в чомусь бути схожою на нього. Псевдонім «Українка» з'явився в 1884 році, коли дівчині було всього тринадцять. У 19 років написала підручник «Стародавня історія східних народів» для сестер. Вже в цьому віці вона активно займалася перекладами творів Байрона,

Шекспір, Гоголя, Міцкевича, Гейне, Гюго, Гомера та ін. У 26 років в Ялті

вона познайомилася з журналістом-білорусом Сергієм Мержинським, який як і вона боровся із туберкульозом. Навіть сьогодні ці хвороби вважаються важкими, а тоді були невиліковними.

Батьки були проти стосунків дочки з смертельно хворим чоловіком, та Леся поїхала доглядати коханого. Хлопець помер у дівчини на руках. Після його смерті вона довго не знімала траурної одежі, незважаючи на офіційне подальше заміжжя. Її переживання лягли в основу поеми «Одержима». Лише коли їй було 36 років Леся Українка вийшла заміж за відомого музикознавця-фольклориста Климента Квітку. Для неї це був пізній шлюб, чоловік був молодшим від неї на 9 років, також страждав на сухоти. Та й статків чоловік не мав, тому мати Лесі виступила проти шлюбу, та дівчина зреклася фінансової допомоги сім'ї і вийшла заміж. На той час хвороба Лесі прогресувала, тому Квітка почав продавати усе, що мав: від меблів до книжок, аби оплатити лікування дружини. Вони їздили на лікування до Німеччини, Австро-Угорщини, Італії, Єгипту, були на Кавказі, в Криму. Ці подорожі збагатили її враження та сприяли розширенню кругозору письменниці. Після смерті поетеси Климент вдруге так не одружився, присвятив себе роботі і прожив ще 40 років. Леся Українка любила природу, обожнювала сама садити квіти. А вершина її творчості неймовірний твір «Лісова пісня». Цей твір про природу було написано лише за 12 днів!!! Мало хто знає, що Леся неймовірно малювала. Її називали першою жінкою-мариністкою (малювала море) в нашому образотворчому мистецтві. Нажаль, збереглася лише одна її картина. Леся Українка товаришувала та листувалися з Ольгою Кобилянською. Є навіть гіпотези про їх стосунки, та їх правдивість сумнівна. Леся Українка знаходилася під негласним наглядом поліції, і цензура не раз забороняла її твори. Більшість своїх робіт вона публікувала за кордоном – в Берліні, Дрездені, Празі, Відні. Неймовірним фактом було те, що в останні роки очі поетеси змінили свій колір. Вони з темно-сірих стали

насичено–блакитними. Це дуже дивувало всіх її знайомих . Про цей маловідомий факт згадує у листах її мати Олена Пчілка, яка була з дочкою до її останніх хвилин.

Останні роки життя Л. Косач-Квітки пройшли в подорожах на лікування до Єгипту й на Кавказ. Разом із чоловіком, Климентієм Квіткою, вона працювала над зібранням фольклору, інтенсивно опрацьовувала власні драми. На звістку про важкий стан Лариси Петрівни в Грузію приїхала її мати. То власне їй письменниця диктувала проекти своєї так і ненаписаної драми «На берегах Александрії». Символічне значення її творчості можна прочитати в молитві дітей до Геліоса над манускриптами.

Померла 19 липня (1 серпня) 1913 року в Сурамі у віці 42 років. Похована на Байковому кладовищі в Києві (надгробний пам'ятник — бронза, граніт; скульптор Г. Л. Петрашевич; встановлений у 1939 році).

Вона мала право сказати: «Обернуся в легенду».

Минають роки... В пам'яті нащадків буде берегтися образ тендітної, але мужньої духом жінки, яка засвітила нам «досвітні вогні». Закінчити огляд життєвого і творчого шляху поетеси хочеться строками з вірша О. Журливої «Пам'яті Лесі Українки»:

Не стерлась райдужна сторінка,
Не вмерла пісня лісова,
Безсмертна Леся Українка
Була і є повік жива.

Перекази очевидців про Лесю Українку

Леся Українка дуже рано виявила нестримний потяг до музики. І мати, Олена Пчілка, придбала рояль, на якому з п'ятилітнього віку й почала вчитися грати дівчинка. Його потім у родині так і назвали «Лесин рояль». Але люта хворість часто припиняла навчання. Застудивши ноги й руки зимовим хрещенським днем, дев'ятирічна Леся захворіла на туберкульоз кісток, що прикував її до ліжка. Іноді місяцями лежала вона з загіпсованими руками й ногою. І ось одного разу її тітка, Олександра Антонівна, яка вчила дівчинку грі на фортепіано, помітила, що Леся, лежачи в ліжку, досить упевнено вибиває вільною від гіпсу ніжкою такт.

– Що ти робиш, Лесю? – запитала здивовано тітка.

– Граю... на роялі, – тихо відповіла дівчинка.

Очевидно, голова її була повна звуків, якими жила вона тоді.

Була зразком виняткової мужності

Ще зовсім малою, боячись хижих звірів, вона бігала місячної ночі в сусідній ліс, бажаючи побачити там оту мавку, про яку розповідала їй колись у ранньому дитинстві мати, і ніжний образ якої відтворила пізніше в поетичній «Лісовій пісні».

«Треба нищити хижаків»

Лесин батько якось привіз з полювання малу кізочку, що відбилася від матері. 12-літня Леся взяла кізку під свою опіку і незабаром так приручила до себе, що та бігала за нею, мов собачка. Підрісши, кізка вискочила з садиби в сусідній ліс і там її розірвали вовки. Довідавшись про це, Леся спочатку гірко плакала, а потім, блиснувши очима, скрикнула:

– О, я б сама задавила того вовка враз!

– А ти ж, Лесю, зауважив їй хтось, була завжди проти полювання та й взагалі проти вбивства звірів.

– Ні, ні, треба нищити хижаків, щоб вони не змогли нищити отакеньких, слабших за себе! – палко вигукнула дівчинка.

Мислила музичними образами

Леся Українка часто мислила музичними образами. «Хмарки пливли і пливли крізь місяці одна за одною ПІЦИКАТО. В саду стояла така співоча тиша, ніби грали ПАНІСИМО в найніжнішому АДАЖІО». А в одному з листів з Італії вона писала: «Вчора тут вибухнула суто вогнегірська гроза, громи народжувалися КРЕЩЕНДО». Процес творчості був пов'язаний з музикою. Дуже часто, пишучи вірші чи поеми, поетеса схоплювалася від столика до фортепіано, сідала за нього й починала імпровізацію – музичний супровід для віршів, одночасно стиха виголошуючи їх і граючи на роялі.

Лариса Петрівна не тільки на самоті, але іноді і в тісному колі найближчих приятелів сідала за рояль і, декламуючи вірші, імпровізувала до них акомпанемент. Так працювала, що в неї підвищувалася температура.

З юних років Лесі Українці легко й невимушено давалося віршування, хоч іноді, як сама поетеса писала до своїх рідних та близьких друзів, вона так глибоко й ретельно опрацьовувала твори, що в неї аж підвищувалася температура, і Леся Українка стомлювалася до того, що лежала нерухомо.

Особливо багато праці доклала Лариса Петрівна на найулюбленішу річ – «Лісову пісню». В одному з листів вона писала, що, коли скінчила цей твір, у неї підвищилася температура до 38 градусів, і вона зовсім знесилилась.

«Замовте ходулі та й витайте собі на здоров'ячко»

Одного разу після літературного диспуту якийсь пан-віршомаз почав доводити, що лише та поезія вічна, яка «витає над нами і не забруднює свої одежі в болоті життя». Леся спалахнула, а потім скептичним поглядом зміряла новоспеченого захисника «мистецтва для мистецтва» з ніг до голови і тихо сказала:

– А ви, пане, замовте ходулі та й витайте собі на здоров'ячко над «болотом». Може, і не замочите своє вбраннячко.

Замовк панок, немов води у рот набрав.

Уміла осаджувати декого однією-двома фразами Якось багата колись поміщиця графиня спитала її:

– Чому це ви, Ларисо Петрівно, вживаєте майже завжди мужицьку мову? – А ось ви, графиня, всміхнувшись, відповіла Леся Українка, – не боїтесь вживати мужицький хліб, і цей хліб не отрує вас?

Іншого разу якийсь панок, що був дуже низенького росту (навіть значно нижчого за Лесю Українку) сказав їй:

– Ви, значить, малороска? – Так, пане, мені теж іноді здається, що я менша за вас зростом. Але, очевидно, ми обоє помиляємось, – пожартувала Лариса Петрівна.

Методичні рекомендації. Масова робота: форми, теми

У бібліотеках масову роботу рекомендуємо у таких формах:

- ⌘ Декада/місячник вшанування творчості;
- ⌘ Тематичний огляд; ⌘ Інформаційні години;
- ⌘ Усні інформаційні довідки;
- ⌘ Літературно-мистецька вітальня;
- ⌘ Цикл вечорів поезії на теми:

1. **Пейзажна лірика:** «Образи-картини в пейзажній ліриці Лесі Українки»;

«Поетичний світ природи у віршах Лесі Українки»;

«Краса рідної природи в ліричних творах Лесі Українки».

2. **Інтимна лірика:** «Все, все покинуть, до тебе поинуть...»; «Уста говорять: «Він навіки згинув!»; «Те, що не вмирає». Леся Українка та Сергій Мержинський»; «Твої листи завжди пахнуть зов'ялими трояндами...».

3. **Громадсько-політична лірика Лесі Українки:** «Роль поета й поезії в житті й суспільстві» (за поезією Лесі Українки); «Я б не лишила тебе в

самотині, країно моя!» (за поезією Лесі Українки «Співець»); «Мотиви визвольної боротьби в поезіях Лесі Українки».

☞ Диспут: «Леся Українка в колі українських поетів»;

☞ Книжкові виставки:

«Вітрила її долі»;

«На шлях я вийшла ранньою весною»;

«І матимеш у серці те, що не вмирає»;

«Поетеса зламу століть»;

«Зі співом на вустах»;

«Митті яскравого життя»;

«Співачка зорі провідної»;

«Вона в віки майбутні йти повинна»;

«Вогонь її пісень не згасять літ».

☞ Вечір літературного портрету:

«Крізь біль розлук у радість сторіч»;

☞ Літературний вечір:

«Вітрила її долі»;

«Горить зоря її поезії над краєм»;

«Довго щирими сими словами до людей промовлятиму я»

☞ Виставка персоналій:

«Вінок шани»;

«Правдива іскра Прометея»;

«Я вічно буду жити»;

«Мрії зламане крило»;

«Ні долі, ні волі у мене нема»;

«Мудрість, народження багатством»;

«Незгасне світло поетичної зорі»;

«Берегиня – українського народу»;

«Співоча душа України»;

«Л. Україна – дочка українського народу»;

«На крилах пісень»

Рекомендовані теми масових заходів:

«Тут зійшла зоря її таланту»;

«Леся Українка у пошуках жіночого щастя»;

«Історичні погляди Лесі Українки»;

«Традиції української класики у творчості Лесі Українки»;

«Леся Українка і музика»;

«Леся Українка і театр»;

«Леся Українка – лірик»;

«Леся Українка – літературний критик»;

«Леся Українка – драматург»;

«Крим у житті й творчості Лесі Українки»;

«Леся Українка на рівні світової драматургії»;

«Традиції української класики у творчості Лесі Українки»;

«Леся Українка та світова культура»;

«Борця та співця в собі ти поєднала»;

«Слова живі, мов зернини»;

«Питання про містичні та релігійні моменти у світогляді Лесі Українки»;

«Колиска мрій Лесі Українки»;

«Леся Українка та родина Косачів в екслібрисі»;

«Незбагненна велич Лесі Українки в дослідженнях і критиці»

«Трагедія рідного краю в драмі Лесі Українки «Бояриня»;

«Ідея гармонії людини й природи за драмою «Бояриня»;

«Поетична драма-феєрія «Лісова пісня»;

«Філософський мотив сенсу людського життя в драмі-феєрії «Лісова пісня»

Лесі Українки»; «Образ поета-подвижника у поемі Лесі Українки «Давня казка»;

«Поема «Давня казка» як поетичний маніфест Лесі Українки».

У сучасних реаліях бібліотеки все частіше використовують сучасні комп'ютерні технології та іноваційні форми роботи.

Інтернет-конференція «Образ Лесі Українки в художній літературі».

Рекомендовані теми для обговорення:

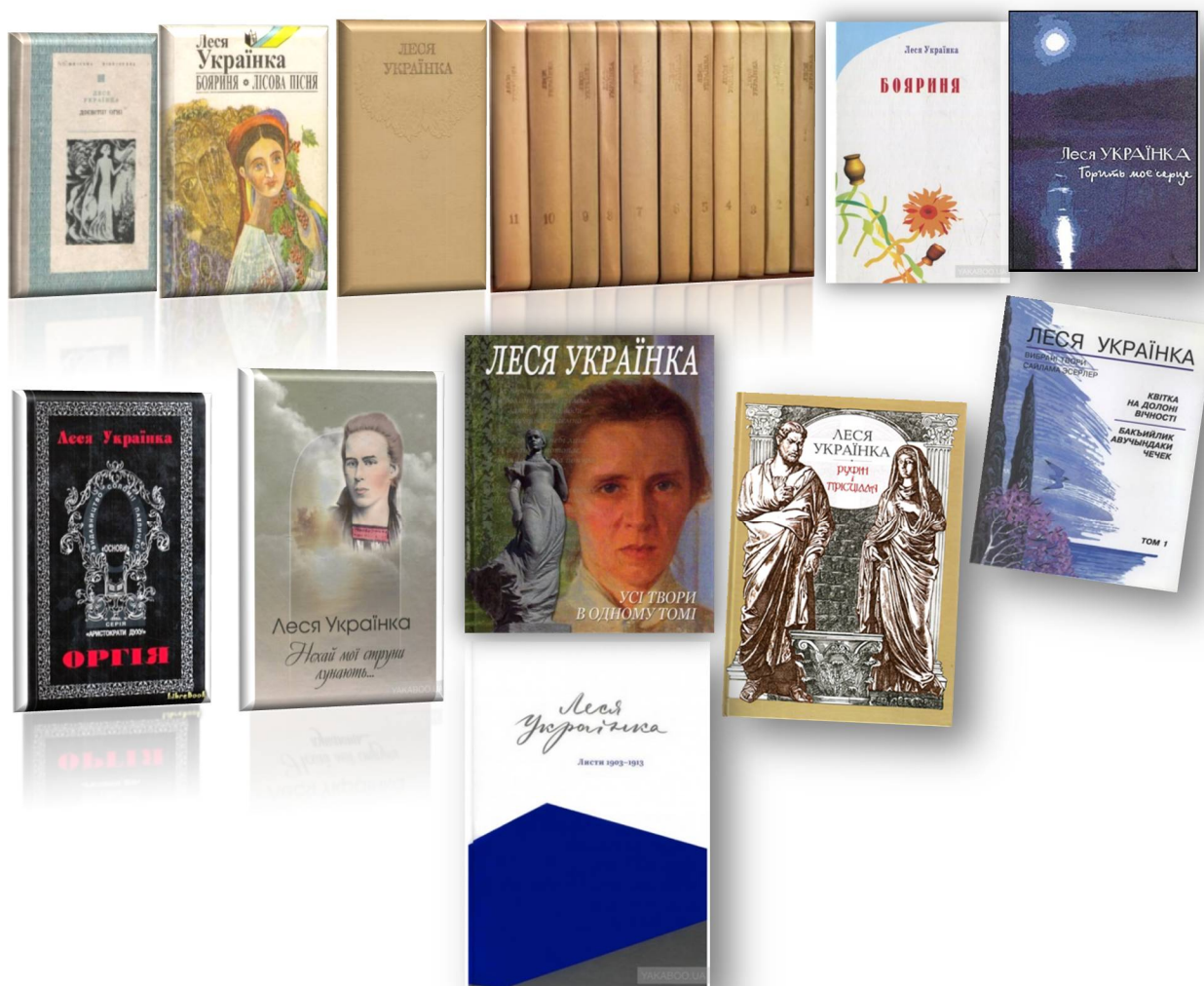
- ⌘ Творчий подвиг Лесі Українки;
- ⌘ Соціально-політичні та естетичні погляди поетеси;
- ⌘ Тематика творчості Лесі Українки;
- ⌘ Поетичний образ України в поезії Лесі Українки;
- ⌘ Трактуювання Лесею Українкою ролі і призначення поета та поетичного слова;
- ⌘ Краса мистецького слова поетеси;
- ⌘ Співзвучність поезії Лесі Українки нашій сучасності;
- ⌘ Сценічне життя творів Лесі Українки;
- ⌘ Рецензії на поетичні збірки та твори поетеси.

Вікторина «Леся Українка»

1. Яке справжнє ім'я Лесі Українки? а) Марія Олександрівна Вілінська; б) Ольга Петрівна Драгоманова; в) Лариса Петрівна Косач; г) Людмила Олексіївна Василевська.
2. Коли й де народилася Леся Українка? а) 27 листопада 1863 року, м. Гура-Гумора на Буковині; б) 25 лютого 1871 року, м. Звягель (нині – НовоградВолинський); в) 18 квітня 1860 року, м. Миколаїв нинішньої Львівської області.
3. Де закінчила школу Леся Українка? а) Вона не вчилася в школі; б) у Колодяжному; в) у Луцьку; г) у Києві.
4. Під яким псевдонімом увійшла в історію української літератури мати Лесі Українки? а) Маруся Чурай; б) Марко Вовчок; в) Уляна Кравченко; г) Олена Пчілка.

5. Хто справив найбільший вплив на формування світогляду Лесі Українки?
а) Т. Г. Шевченко; б) М. П. Драгоманов; в) І. Я. Франко; г) М. С. Грушевський. 9
6. Як називався перший вірш Лесі Українки? а) «До мого фортепіанну»; б) «Красо України, Подолля...»; в) «Надія»; г) «Contra spem spero!».
7. У якому часописі публікувалися ранні вірші «Конвалія», «Сафо», підписані псевдонімом Леся Українка? а) «Світ»; б) «Зоря»; в) «Невольницькі пісні»; г) «Рада».
8. У якій сфері літературної діяльності найяскравіше проявився творчий геній Лесі Українки? а) Публіцистиці; б) ліриці; в) літературознавстві; г) драматургії.
9. Який період історії України осмислює Леся Українка в поемі «Бояриня»? а) Київської Русі; б) Великого князівства Литовського; в) Руїни; г) революції 1848 року.
10. Назвіть жанр «Лісової пісні»? а) Драматична поема; б) драма; в) драма-феєрія; в) комедія.
11. Яку зброю мала Леся Українка в поезії «Слово, чому ти не твердая криця...»? «Месники дужі приймуть мою зброю, Кинуться з нею одважно до бою...» а) Кинджал Нестора Гамбарашвілі; б) шаблю гетьмана Мазепи; в) просвіту народу; г) художнє слово.
12. Дим якого міста навів Лесі Українці образ «чужини» в поезії «Дим»? а) Софії; б) Генуї; в) Каїру; г) Сурамі.
13. Де лікувалася Леся Українка впродовж 1909–1913 рр.? а) У Трускавці; б) у Криму; в) у Єгипті; г) у Болгарії.
14. Хто виголошував промови на похороні Лесі Українки? а) І. Франко, М. Лисенко, Дніпрова Чайка; б) М. Коцюбинський, А. Кримський, О. Кобилянська; в) М. Грушевський, М. Старицький, Н. Гамбарашвілі; г) не було промов.

Видання творів Лесі Українки

1. Українка Леся. Зібрання творів у дванадцяти томах / Леся Українка ; [ред. кол. : Є. С. Шабліовський (голова) [та ін.] ; [АН УРСР]. – К. : Наукова думка, 1975-1979.

Т. 1 : Поезії – 1975. – 447 с.

Т. 2 : Поєми ; Поетичні переклади. – 1975. – 367 с.

Т. 3 : Драматичні твори, (1896-1906). – 1976. – 399 с.

Т. 4 : Драматичні твори, (1907-1908). – 1976. – 351 с.

Т. 5 : Драматичні твори, (1909-1911). – 1976. – 335 с.

Т. 6 : Драматичні твори, (1911-1913) ; Переклади драматичних творів. – 1977. – 415 с.

Т. 7 : Прозові твори ; Перекладна проза. – 1976. – 568 с.

Т. 8 : Літературно-критичні та публіцистичні статті. – 1977. – 319 с.

Т. 9 : Записи народної творчості ; Пісні, записані з голосу Лесі Українки. – 1977. – 431 с.

Т. 10 : Листи, (1876-1897). – 1978. – 542 с.

Т. 11 : Листи, (1898-1902) – 1978. – 478 с.

Т. 12 : Листи, (1903-1913) – 1979 . – 696 с.

2. Українка Леся. Бояриня : драматична поема / Леся Українка. – К. : Богдана, 2006. – 80с.

3. Українка Леся. Бояриня: Драм. поема; Лісова пісня: Драма-феєрія в 3-х діях. – К.: Укр. письменник, 2000. – 176 с.

4. Українка Леся. Вибране : поезії, поеми, драматичні твори / Леся Українка ; [упоряд. Л. С. Дем'янівська]. – К. : Дніпро, 1977. – 638 с.

5. Українка Леся. Горить моє серце : вірші та поеми / Леся Українка ; передм. Т. І. Сергійчука. – К. : Київська правда, 2004. – 464 с. : портр.

6. Українка Л. Поезія. Драматичні твори. – К.: Наук. Думка, 1999. – 384с.

7. Українка Л. Досвітні огні: Вірші.- К.:Вид-во дит.літ.: «Веселка», 1975.- 159 с.

8. Українка Леся. Квітка на долоні вічності. Вибрані твори : у 2 т. Т. 1 / Леся Українка ; пер. Ю. Кандимов, А. Велієв, упоряд. В. Басиров. – Львів : Світ, 2012. – 240 с.

9. Українка Леся. Листи: 1903-1913 / Леся Українка ; упоряд. Прокіп (Савчук) В. А. – К.: Комора, 2018. – 736 с. – іл.. – (Серія «Persona»)

10. Українка Леся. Нехай мої струни лунають... : вибрані поезії / Леся Українка ; Н. Г. Стащенко (упоряд., переднє сл.). – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2009. – 224с. : іл., портр.

11. Українка Леся. Оргія : драматичні поеми / Леся Українка. – К. : Основи, 2001. – 771 с. – (Аристократи духу).

12. Українка Леся. Руфін і Прісцилла : драма у п'яти діях / Леся Українка ; упорядкування, прим. В. Панченка; іл. С. Якутовича. – К.: Либідь, 2011. – 200 с. : іл.

13. Українка Леся. Усі твори в одному томі / Леся Українка ; В. Т. Бусел (уклад.), М. І. Литвинець (передм.). – К. ; Ірпінь : Перун, 2008. – 1376с. – (Поетична полицка «Перуна»).

- 21

8. Ненадкевич Є. Леся Українка : Українська жінка: [вірші, які не ввійшли до зібрання творів Лесі Українки] // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 52-56.
9. Українка Леся. Вечірня година : [вірші] / Леся Українка // Малятко. – 1991. – № 6/7. – С. 3.
10. Українка Леся. І ти колись боролась, мов Ізраїль... : [вірш] / Леся Українка // Голос України. – 1991. – 23 лют – С. 12.
11. Леся Українка (1871-1913)//Рідне слово. Українська дитяча література: хрестоматія: У 2 кн. Кн. 1/ Упоряд. З. Д. Варавкіної, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній. – К.: Либідь, 1999. – 400 с.
12. Леся Українка та її «Лісова пісня»// М. Зеров Українське письменство / Упоряд. М. Сулима; Післям. М. Москаленка. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002, - 1301 с.

Публікації в періодичних виданнях

1. **Ucrainka incognita** : [невідоме про Лесю Українку] // Позакласний час : На допомогу вчителю. - 2016. - **№1**. - С. 22.
2. **Баранівка** : [про перебування Л. Українки в селі Жаборниця (нині у складі Баранівки Житомирської області] // Літературна Україна : газета письменників України. - 2012. - **№45/22 лист./**. - С. 3;13.
3. **Гуменюк Н.** При світлі Лесиного слова / Н. Гуменюк // Літературна Україна : газета письменників України. - 2012. - **№30/9 серп./**. - С. 2; 5.
4. **Кавун О.** "Мені нігде так добре, як вдома" / Кавун О., Краснодемський В., Кушнір Б. та ін. // Голос України. - 2011. - **№36/25 лют./**. - С. 1, 5.
5. **Карп'юк А.** Лесині шляхи на Волині / А. Карп'юк // Літературна Україна : газета письменників України. - 2017. - **№30**. - С. 11.
6. **Карп'юк А.** Лесині шляхи на Волині / А. Карп'юк; Є. Цимбалюк // Вільне слово : Громадсько-політична газета. - 2016. - **№9/25 лют./**. - С. 6.
7. **Карп'юк А.** Леся зупинялася у Рівному... / А. Карп'юк // Вісті Рівненщини : Газета обласної Ради. - 2016. - **№19/13 трав./**. - С. 10.
8. **Кияк Н. О.** Берегині українського народу / Н. О. Кияк // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2015. - **№2**. - С. 88--90

- 9. Клімчук Б.** "Доля Косачів тісно переплетена з долею моєї родини" / Б. Клімчук; Розмову вів М. Якименко // *Голос України*. - 2011. - **№14/26 січ.**/. - С. 26.
- 10. Корсак І.** Творена талантом. Не позиченим, а власним : рецензія / І. Корсак // *Літературна Україна* : газета письменників України. - 2017. - **№39**. - С. 6
Рец. на кн. : Спогади про Лесю Українку. Том 1 / відповідальний редактор Т. Скрипка. - Нью-Йорк - Київ: Вид-во "Темпора", 2016.
- 11. Козачок М.** Ім'я Лесі Українки увінчали на Рівненщині / М. Козачок // *ВОЛИНЬ* : Обласний народний часопис. - 2006. - **№9/3 берез.**/. - С. 17.
- 12. Краснодемський В.** "Я в серці має те, що не вмирає" / В. Краснодемський // *Голос України*. - 2011. - **№144/5 серп.**/. - С. 8-9.
- 13. Кроп Т.** "Лісову пісню" читатимуть бенгальською : [презентація електронної версії перекладу твору в київському музеї Л. Українки] / Т. Кроп // *Літературна Україна* : газета письменників України. - 2012. - **№13 /29 берез.**/. - С. 7.
- 14. Кузан В.** В гостях у "Лісової пісні" : [до 105-річниці написання драми] / В. Кузан; В. Крищенко // *Літературна Україна* : газета письменників України. - 2016. - **№31**. - С. 2.
- 15. Леся Українка** у листах про саму себе та про свою творчість // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2014. - **№1**. - С. 100-105.
- 16. Марко В.** "Лісова пісня": взаємодія цінностей / В. Марко // *Дивослово* : науково-методичний. - 2011. - **№2**. - С. 38 - 43.
- 17. Мельник В.** Вона передбачила своє безсмертя: сьогодні виповнюється 100 років із дня смерті геніальної української поетеси / В. Мельник // *Урядовий кур'єр*. - 2013. - **№137/1 серп.**/. - С. 11.
- 18. Околітенко Н.** Кассандра супроти Гелена : [роздуми над драмою Л.Українки "Кассандра"] / Н. Околітенко // *Жінка* : Журнал для всієї родини. - 2014. - **№2**. - С. 3.
- 19. Осейчук О.** Незгасна зоря Лесиного слова : до 140-річчя з дня народження Лесі Українки / О. Осейчук // *Надслучанський вісник* : Громадсько-політична газета. - 2011. - **№ 29/30/12 берез.**/. - С. 2.

- 20. Олтаржевська Л.** Мавка як Всесвіт : ось уже сто років "Лісова пісня" Лесі Українки стимулює митців долати нові творчі вершини / Л. Олтаржевська, Г. Дацюк // Україна молода : Щоденна інформаційно - політична газета. - 2013. - **№ 110/2-3 серп.** - С. 18 – 19.
- 21. Пам'яті Лесі Українки** // Літературна Україна : газета письменників України. - 2013. - **№29.** - С. 1, 3.
- 22. Погуляйло С.** Нерозквітла "Блакитна троянда" : до 140-річчя від дня народження Лесі Українки [Текст] / С. Погуляйло // Жінка : Журнал для всієї родини. - 2011. - **№2.** - С. 14-15.
- 23. Романов С.** Шлях у вічність : Леся Українка і Михайло Коцюбинський / С. Романов // Літературна Україна : газета письменників України. - 2013. - **№28.** - С. 1, 4-5.
- 24. Семиволос Л.** Леся Українка: "Все, все покинуть, до тебе полинуть" : [історія кохання Лесі Українки і Сергія Мерджинського] / Л. Семиволос // Жінка : Журнал для всієї родини. - 2016. - **№3.** - С. 14-15.
- 25. Славинський М.** Морозиво з ожиною : [про останні роки життя Лесі Українки] / М. Славинський // Київ : Журнал письменників України. - 2013. - **№7/8.** - С. 142-144.
- 26. Солончак В.** Леся Українка і Крим / В. Солончак // Урядовий кур'єр : газета. - 2020. - **№ 96/22 трав./.** - С. 3.
- 27. Чілачава Р.** Грузинський альбом про Лесю Українку / Р. Чілачава // Літературна Україна : газета письменників України. - 2017. - **№30.** - С. 3.
- 28. Шпак В.** Звідки родом "Лісова пісня" : сьогодні - 140 років від дня народження Лесі Українки / В. Шпак // Урядовий кур'єр. - 2011. - **№36/25 лют./.** - С. 1, 11.
- 29. Щукіна І.** Вона нам віддала і думи, і мрії свої... : [пам'яті геніальної доньки українського народу Лесі Українки] / І. Щукіна // Жінка : Журнал для всієї родини. - 2013. - **№9.** - С. 22-23.

Вивчення творчості Лесі Українки в школі.

Сценарії

1. **Білошицька А.** Штрихи до портрета Лесі Українки : 10-й клас / А. Білошицька // Українська мова та література. - 2012. - № 15/16. - С. 58-64.
2. **Білогубець О.** Життєвий і творчий шлях Лесі Українки [Електронний ресурс] / О. Білогубець // Українська мова та література. Шкільний світ : всеукраїнська газета для вчителів. - 2011. - № 5/7. - С. 46 - 51.
3. **Ізмайлова О.** І квітнуть мрії поетеси : сценарій бібліотечного заходу / О. В. Ізмайлова // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2012. - №1. - С. 103-108.
4. **Безсмертна донька мудрого народу** : [сценарій до 145-річчя від дня народження Лесі Українки] // Позакласний час : На допомогу вчителю. - 2016. - №1. - С. 10-11.
5. **Боровець Т.** Наша Леся : літературно-музична композиція до дня народження поетеси : 5-6-ті класи [Електронний ресурс] / Т. Боровець // Українська мова та література : всеукраїнська газета для вчителів : шкільний світ. - 2015. - № 21/22. - С. 73-76.
6. **Богдан С.** Свято як елемент епістолярної поведінки Лесі Українки / С. Богдан // Дивослово : науково-методичний. - 2012. - №2. - С. 17 - 26.
7. **Гонтар Г.** Хотіла б піснею стати ... : [усний журнал] [Текст] / Г. І. Гонтар // Шкільний бібліотекар : науково-методичний журнал. - 2012. - N1. - С. 14-16.
8. **Гаврилюк С.** Лесин віночок : [сценарій до дня народження Лесі Українки] [Текст] / С. О. Гаврилюк // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2011. - №1. - С. 4-5.
9. **Данова Л.** Кримські мандрівки Лесі Українки : урок у 10 класі / Л. Данова // Дивослово : науково-методичний. - 2012. - №2. - С. 33 - 36.

- 10. Дробот Н.** Леся Українка - геніальна людина та митець : формування і становлення особистості [Електронний ресурс] / Н. Дробот // Українська мова та література : всеукраїнська газета для вчителів : шкільний світ. - 2017. - № 21/22. - С. 26-36.
- 11. Збірки поезій Лесі** Українки. Неоромантизм як основа естетичної позиції : [конспект уроку] // Українська мова та література. Шкільний світ : всеукраїнська газета для вчителів. - 2010. - № 38/40. - С. 25 - 30
- 12. Літературна вікторина за творчістю Лесі** Українки / В. Битько, С. Бойко, О. Бондаренко та ін. // Українська мова та література. - 2012. - № 18. - С. 17-18.
- 13. Лесиними стежками :** [сценарій театралізованого дійства] // Позакласний час : На допомогу вчителю. - 2015. - №1. - С. 79-81.
- 14. Леськів О.** Лесина загадка : літературна вікторина / О. С. Леськів // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2012. - №1. - С. 109-110.
- 15. Лукачович А.** Обернуся на легенду : [сценарій до дня народження Лесі Українки] / А. В. Лукачович // Позакласний час : На допомогу вчителю. - 2015. - №1. - С. 36-37.
- 16. Музика Л.** Життєвий і творчий шлях Лесі Українки : роль родини, культурного оточення і самоосвіти у формуванні світобачення письменниці / Л. Музика // Дивослово : науково-методичний. - 2012. - №2. - С. 27 - 32.
- 17. Новосад Н.** Шляхами долі Лесі Українки : [сценарій] / Н. В. Новосад // Позакласний час : На допомогу вчителю. - 2016. - №1. - С. 13-14.
- 18. Рисак М.** "Ні! Я жива! Я вічно буду жити! Я в серці маю те, що не вмирає!" : усний журнал : 10-й клас [Електронний ресурс] / М. Рисак // Українська мова та література. Шкільний світ : всеукраїнська газета для вчителів. - 2011. - № 19/20. - С. 34 - 41.
- 19. Стрельнікова Л.** На крилах Лесиних пісень : [сценарій, присвячений життю і творчості Лесі Українки] / Л. Стрельнікова // Позакласний час : на допомогу вчителю. - 2012. - N1/2. - С. 118-121.

20. Черкунова В. Дзвінка струна Лесиного слова : масовий захід / В. П. Черкунова // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2015. - №1. - С. 37-38.

21. Юдицька Л. Інтимна лірика Лесі Українки. "Твої листи завжди пахнуть зів'ялими трояндами..." [Електронний ресурс] / Л. Юдицька // Українська мова та література : всеукраїнська газета для вчителів : шкільний світ. - 2017. - № 3/4. - С. 66-74.

22. Якименко М. "Лісовій пісні - 100 років! / М. Якименко // Голос України. - 2011. - №147/10серп./ - С. 6.

Пісенні композиції на слова Лесі Українки (відео)

1. Вечірня година. Слова Лесі Українки, музика Л. Новосельцевої : [концерт Л. Новосельцевої в Національному Центрі культури України в Москві, 4 берез. 2010 р] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=vn8sUodVUaQ>

2. Гетьте думи, ви хмари осінні. Слова Лесі Українки, обробка Н. Никитюк. Тріо бандуристок «Дивоструни» Волинського національного університету імені Лесі Українки : Катерина Ковальчук, Олена Нагірна, Наталія Никитюк, художній керівник Сточанська М. П. Лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів і фестивалів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=GhrcBGMSSk4&feature=related>

3. Грай, моя пісне! Слова Лесі Українки, музика Олеси Заграви [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=hREAiU4BEjM&feature=related>

4. Досадонька Слова Лесі Українки, музика Лесі Тельнюк. Співає Жанна Боднарук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.youtube.com/watch?v=M_EoA6DhOTE

5. Золотії терни. Слова Лесі Українки, музика М. Жербіна, аранжування М. Сточанської. Тріо бандуристок «Дивоструни» Волинського національного університету імені Лесі Українки : Катерина Ковальчук, Олена Нагірна, Наталія Никитюк, художній керівник Сточанська М. П. Лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів і фестивалів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=HwMl-IMAdnk&feature=related>
110

6. Когда цветет никотиана. Слова Лесі Українки, музика П. Вайсбург. Виконує Ада Роговцева : [фрагмент телевізійної передачі «Театральные встречи», 1981 р.] Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=t4Ruj4acVGca>.
7. Колискова. Слова Лесі Українки, музика Анатолія Авдієвського. Співає Хор учбової студії при Національному заслуженому академічному українському народному хорі ім. Григорія Верьовки. Диригент Володимир Хорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.youtube.com/watch?v=Z70lXWr_pNs
8. Колискова. Слова Лесі Українки, музика Олександра Козаренка. Співає В. Лук'янець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=ktHsmAiChGU>
9. Лесі Українці. Слова Л. Михальчук, мелодія І. Берестюка, обробка М. Сточанської. Тріо бандуристок «Дивоструни» Волинського національного університету імені Лесі Українки : Катерина Ковальчук, Олена Нагірна, Наталія Никитюк, художній керівник Сточанська М. П. Лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів і фестивалів [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=fPXmhoIG1GQ&feature=related>
10. На мотив з Міцкевича. Слова Лесі Українки, музика Лесі Тельнюк. Співають сестри Тельнюк [Акустичний концерт у театрі ім. Леся Курбаса 26 листопада 2009 р. у Львові] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=FNcSiMZUGF4>
11. Останні квітки. Слова Лесі Українки, музика Вадима Гомоляки, романс з циклу «Осінні співи». Ювілейний концерт заслуженої артистки України, лауреата обласної мистецької премії імені Агатангела Кримського Зої Комарук «Летять роки пісенним зорепадом» у Палаці культури міста Луцька 28 листопада 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=96ajB5TPHZY>
12. Смутної провесни. Слова Лесі Українки, музика М. Лисенка, переклад М. Сточанської. Тріо бандуристок «Дивоструни» Волинського національного університету імені Лесі Українки : Катерина Ковальчук, Олена Нагірна, Наталія Никитюк, художній керівник Сточанська М. П. Лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів і фестивалів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=3nC5d4La4No&feature=related>
13. Стояла я і слухала весну. Слова Лесі Українки, музика Германа Жуковського. Співає Лариса Руденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=IOb1lZgq6Dg>

ФОТОІЛЮСТРАЦІЇ

*Вул. Саксаганського
(кол. Маріїнсько-
Благовіщенська), 97.
Письменниця жила тут
у різні часи від 1890 до
1910 рр.*

*Вул. Саксаганського (кол.
Маріїнсько-
Благовіщенська), 97.
Лесина кімната*

*Пам'ятник на могилі Лесі Українки на
Байковому кладовищі.
Скульптор Г. Л. Петрашевич
(1939 р.)*

*Волинська область,
с. Колодяжне.
Музей-садиба Лесі
Українки.
Лесин «білий
будиночок»*

Новоград–Волинський. Літературно-меморіальний музей Лесі Українки

Ялта. літературно–меморіальний музей Лесі Українки

Нумізматика. Боністика. Філателія.

Пам'ятні монети Національного банку України

Грошові знаки

Поштові знаки

Сувенірна продукція

Використані джерела

1. Леся Українка [Електронний ресурс]: //Вікіпедія. – сайт. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 17.02.2021) - Назва з екрана
2. Леся Українка [Електронний ресурс]: //Біографія. – сайт. - Режим доступу: <https://sites.google.com/site/lesaukraienka1617/biografia>(дата звернення: 17.02.2021) - Назва з екрана
3. Електронний каталог Березнівської централізованої системи публічно-шкільних бібліотек. – сайт. - Режим доступу: http://37.53.72.157/cgi-bin/irbis64/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR= (дата звернення: 17.02.2021) - Назва з екрана
4. Леся Українка. Біографічна довідка [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.l-ukrainka.name/> - Назва з екрана.
5. Лещенко Г.А. «Це талант сильний, мужній...»: До дня народження Лесі Українки // Позакласний час. – 2003. – № 3. – С.2.
6. Королюк Н. Зорій довіку серед нас!...: Творчості Лесі Українки присвячується // Шкільний світ. –2006. – № 3. – С.7-8.
7. Я в серці маю те, що не вмирає : До 140-річчя від дня народження Лесі Українки : метод.- бібліогр. поради / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. С. П. Юрчик ; ред. О. М. Раскіна. – Т., 2011. – 28 с.

Зміст

<i>1. Постанова ВРУ України про відзначення 150-р.Л. Українки</i>	<i>4-6</i>
<i>2. Життєвий і творчий шлях Лесі Українки</i>	<i>7-10</i>
<i>3. Перекази очевидців про Лесю Українку</i>	<i>11-13</i>
<i>4. Методичні рекомендації. Масова робота: форми, теми</i>	<i>13-17</i>
<i>5. Видання творів Лесі Українки</i>	<i>18-19</i>
<i>6. Література про творчість письменниці</i>	<i>20-21</i>
<i>7. Публікації в періодичних виданнях</i>	<i>21-22</i>
<i>8. Вивчення творчості Л. Українки в школі. Сценарії</i>	<i>23-26</i>
<i>9. Пісенні композиції на слова Лесі Українки</i>	<i>26-27</i>
<i>10. Фотоілюстрації</i>	<i>28-33</i>
<i>11. Використані джерела</i>	<i>34</i>

